YENİ BİR BÜYÜME VE SANAYİLEŞME POLİTİKASI TASARLAMAK GEREKİYOR

Yeni bir büyüme ve sanayileşme politikası tasarlamak gerekiyor. Hayal ile hakikati birbirinden ayırmayı öğrenmemiz gerekiyor. Türkiye'nin artık söylemden icraata geçmesi gerekiyor.

Ülke olarak yine kendi içimize gömüldüğümüz, dünyada neler olup bittiğini göz ardı ettiğimiz bir dönemdeyiz. Bu yüzden hem önümüze gelen fırsatları kaçırıyor hem de yeni risklerle karşı karşıya kalıyoruz.

Şu günlerde dünyanın derdi bir iken üç oldu. Dün bir tek "Amerikan Merkez Bankası (FED) bu ay ne yapar diye" düşünüyorduk. Şimdi "Brexit sonrası AB ne olacak, Çin'deki büyüme nasıl değişecek" diye merak ediyoruz.

FED'in faiz kararına yönelik sinyaller ve adımlar Türkiye dâhil pek çok ülkenin finansal piyasalarında dalgalanmaya yol açıyor. Çin'de büyüme yavaşlıyor, yine çok sayıda ülke bundan olumlu ya da olumsuz etkileniyor. Rusya, Brezilya, Güney Afrika, Venezuela olumsuz etkilenen ülkeler arasında. Türkiye ise göreli olarak olumlu etkilenen ülkelerden bir tanesi.

Geçtiğimiz 10 küsur yılda Çin'e hammadde ve doğal kaynak satarak büyüyen ekonomiler bir süreden beri zorda. Onlar zora girince o ekonomilerle iş yapanlar da doğal olarak zora girmiş oluyor. Türkiye ise doğal kaynağı olmayan, sanayileşerek zenginleşmeyi başaran bir ülke. Dolayısıyla bugün Çin'in yavaşlamasından doğrudan olumsuz bir biçimde etkilenmiyoruz.

Çin'in yavaşlamasının dolaylı etkileriyse hem iyi hem kötü. Türkiye doğal kaynak ihraç eden bazı ülkelere mal satıyordu. Şimdi burada zorlanıyoruz. Dolar bazında ihracatımızdaki yavaşlamaya bu çerçevede bakmak gerekiyor. Ama aynı zamanda, Euro

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı
Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği
(Eurochambres) Başkan Yardımcısı
İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve
Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi
baskanlik@tobb.org.tr

bazında ihracat yaptığımız Avrupa'nın doğal kaynak maliyeti de azalıyor. O ülkelere olan Euro bazında ihracatımız artıyor.

Öte yandan Çin'deki yavaşlamanın Türkiye ekonomisine olumlu etkileri, FED'in faiz artırımının getireceği olumsuz etkiyi dengeleyebilir. Bunun için içeride huzur ve güven ortamını güçlendirmek gerekiyor. Yoksa kaçan fırsatlar listesi uzamaya devam eder.

İşte Türkiye bundan 10 yıl önce dünyada orta gelirli ülkeler grubundaydı. Bugün hâlâ aynı ligdeyiz. Dünyada son 35 yılda az sayıda ülke orta gelirden yüksek gelir grubuna geçebildi. Güney Kore, bunu kendi başına gerçekleştirdi. Yunanistan, İspanya gibi bir dizi ülke ise Avrupa Birliği sayesinde bu gelir eşiğini aşıp bir üst lige sıçradı.

Biz henüz bunu nasıl yapacağımızı bilemiyoruz. Zenginleşmek için Avrupa Birliği yolu mu, yoksa Kore gibi kendi başına bir yol mu izlenecek? Türkiye'nin hâlâ bir kararı, planı, yol haritası olduğunu göremiyoruz.

Son verilere göre 2001 yılından 2013 yılına, orta gelir tuzağından çıkıp kişi başına yüksek gelir düzeyine ulaşan il sayısı yalnızca 12'dir. Önceden de 2 ilimiz vardı. Yani halen sadece 14 ilimiz orta gelir tuzağını aşabilmiş. Türkiye'nin zenginleşme hayali şimdilik milletin beşte birinin yaşadığı 14 ili ancak kapsıyor.

2001 yılında, nüfusun yüzde 2'si kişi başına geliri yüksek illerde yaşıyordu. Şimdi bu oran yüzde 19 civarında. Demek ki Türkiye'nin yüzde 80'i kişi başına geliri orta gelir düzeyinde takılı kalmış illerde yaşamaktadır.

Orta gelir grubundaki illeri de iki alt gruba ayıracak olursak Türkiye'de kişi başına milli geliri arttığı için bir gruptan diğerine sıçrayabilen il sayısı 40 civarındadır. Bunun anlamı Türkiye'nin 41 ilinde kişi başına milli gelir son 12 yılda artmıştır. Ama bu artış, o ili bir gelir grubundan diğerine sıçratmaya yetmemiştir.

Resme böyle bakınca Türkiye'nin son 15 senelik iktisadi performansının dünya ölçeğinde pek de göz kamaştırıcı olmadığı ortaya çıkıyor. Türkiye'nin bu dönemdeki büyüme sürecine il seviyesinde bakıldığında da yeterince kapsayıcı görünmüyor.

İllerin gelişme eksenlerini en iyi yerelde oturanlar bilirler. Bu nedenle yerele ilişkin kararların ağırlıkla yerelde alınmasında, illerin birbirleriyle rekabet etmesinde fayda vardır. Hâlbuki bizim mevcut gelişme stratejimiz yerele yeterince ağırlık vermemektedir. Bugün yerelde büyümenin, zenginleşmenin bir sahibi olmadığı için, büyüme süreci yeterince kapsayıcı olmamaktadır. Yerelde büyümenin bir sahibi olmadığında Türkiye'nin daha tempolu büyüyebilmesi de mümkün değildir.

Türkiye bir süredir ekonomik büyüme anlamında tık nefes olup kalmıştır. Teknolojik yenilenme yaşamadan, teknoloji transferi olmadan yeniden toparlanmamız kolay olmayacak. Arsa rantı ile yeni bir büyüme mucizesi yaratabilmek de bu asırda mümkün değil.

Yeni bir büyüme ve sanayileşme politikası tasarlamak gerekiyor. Hayal ile hakikati birbirinden ayırmayı öğrenmemiz gerekiyor. Türkiye'nin artık söylemden icraata geçmesi gerekiyor.